

Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma 2023-2025

Pohjois-Karjala

Vanhusneuvosto 16.12.2022

Ellinoora Ojala

Ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntija

Siun sote

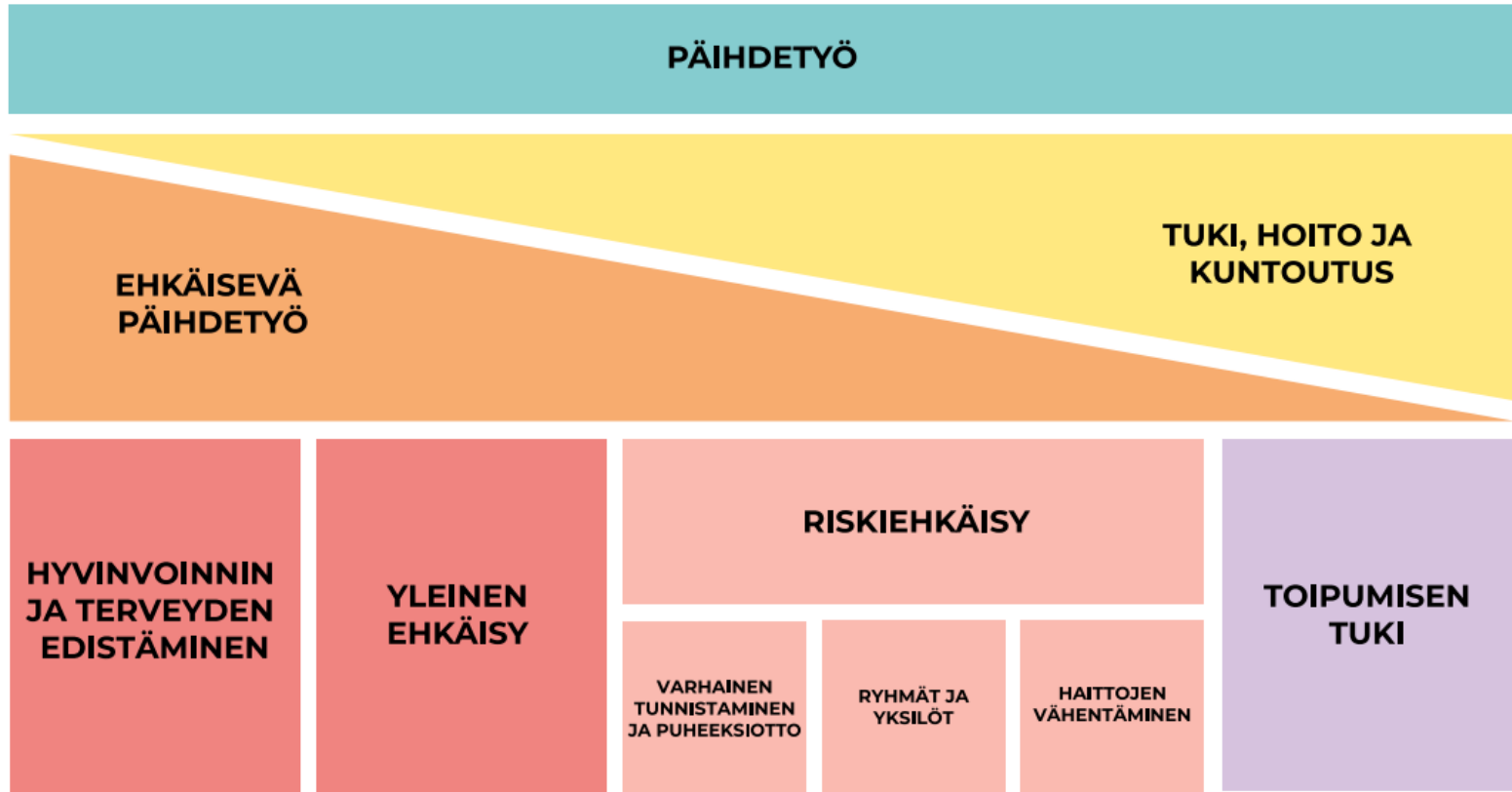
ellinoora.ojala@siunsote.fi

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä

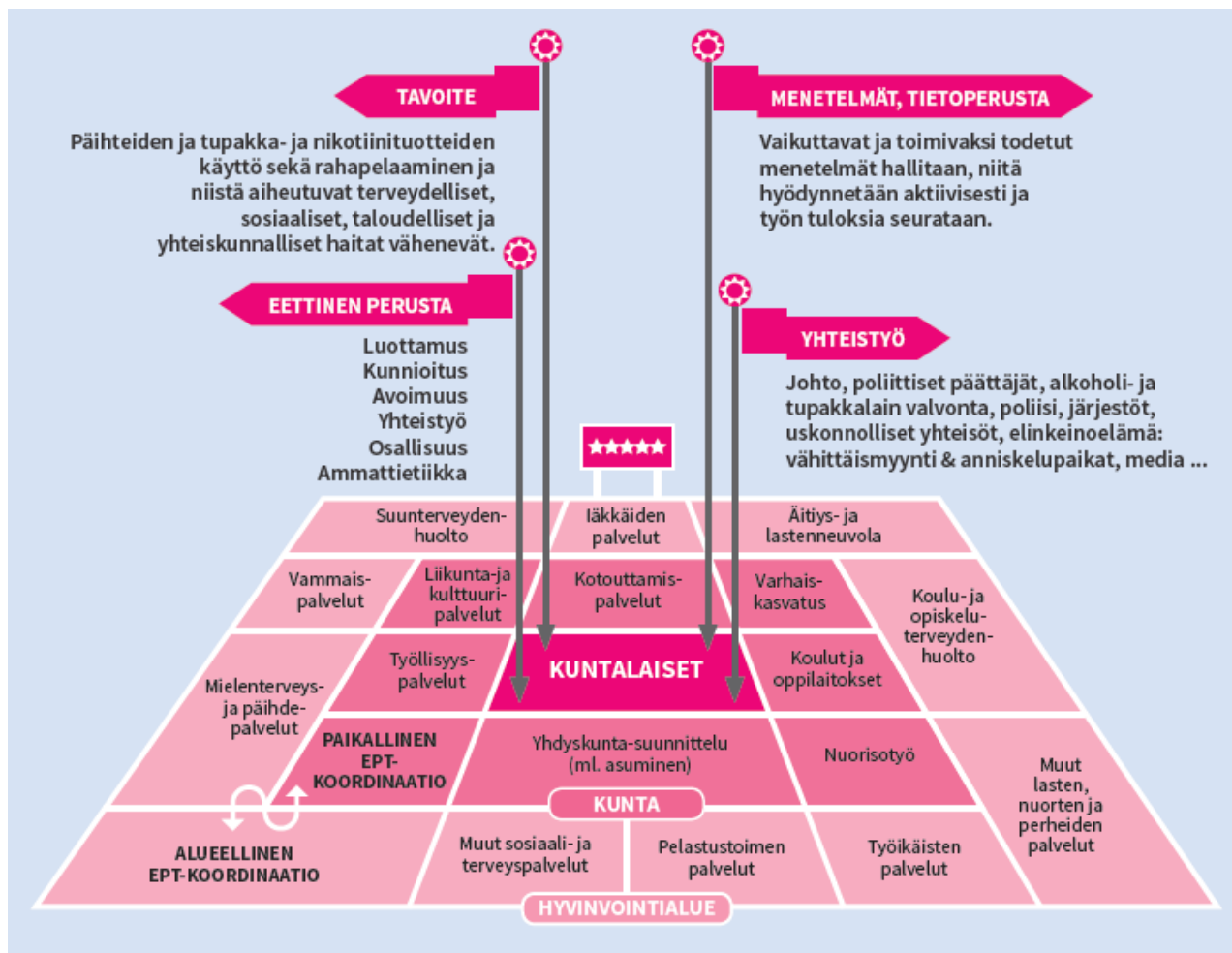
24.4.2015/523

- **Kunnan ja hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön tehtävät:**
 - Päihdeolojen seuranta ja niistä tiedottaminen
 - Päihdehaitoista viestiminen yksilöille ja väestölle
 - Ehkäisevän päihdetyön toimien ja osaamisen edistäminen eri hallinnonalueilla
 - Yhteistyö ja toimien yhteensovittaminen viranomaisien, tupakka- ja alkoholilain noudattamisen valvonnan sekä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa
 - Ehkäisevä päihdetyön liittäminen osaksi hyvinvointikertomuksia ja –suunnitelmia
 - Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi
- Hyvinvointialue **tukee alueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä ja huolehtii ehkäisevän päihdetyön tehtävistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.**

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ OSANA PÄIHDETYÖN KOKONAISUUTTA

Kuva: Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Kuva 2. Ehkäisevän päihdetyön laadukas kokonaisuus.

Taustaa

- Ehkäisevän päihdetyön perusrakenteisiin kuuluu ehkäisevää päihdetyötä ohjaava suunnitelma, joka linjaa alueen tavoitteista ja toimenpiteistä ehkäisevään päihdetyöhön liittyen
- Tarkoituksena tuoda suunnitelman muotoon erityisesti kuntien ja hyvinvointialueen ***lakisääteiset EPT-tehtävät ja ehkäisevän päihdetyön ajankohtaiset kehittämistoimet sekä tutkittuun tietoon perustuvat toimet***

Pohjois-Karjalan
hyvinvointistrategia
2020-2025
(Maakuntaliitto)

Hyvinvointistrategian
toimintasuunnitelma

Kuntastrategia

Kunnan
hyvinvointikertomus ja
-suunnitelma

Mahdollinen kunnan
tarkennettu EPT-
suunnitelma
(Joensuu, Liperi)

Siun soten/
Hyvinvointialueen
strategia

Hyvinvointikertomus
2022
Hyvinvointisuunnitelma
puuttuu

Alueellinen
ehkäisevän
päihdetyön
toiminta-
suunnitelma

*EPT-suunnitelma tuo
yksityiskohtaisemmalle
tasolle muissa
asiakirjoissa kirjattuja
asioita*

Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelman laadintaprosessi

- Työstäminen aloitettu 5/2022
- Pohjalla tiedot maakunnan, Siun soten ja kuntien hyte-suunnitelmista ja vastaavista asiakirjoista
- Pohjois-Karjalan EPT-verkoston kommentit ja käsittely: 10-11/22
 - Kunnat
 - PKSotu, Kansanterveyden keskus, P-K:n syöpäyhdistys, Pelituki
 - AVI
 - Poliisi
- Siun soten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmässä käsittely 14.11.
- Vaikuttamistoimielimet 12/2022
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan käsittely 12.1.2023

Nostoja ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmasta

- Suunnitelman alkuosiossa kuvattu ehkäisevän päihdetyön rakenteet kunnissa ja hyvinvointialueella sekä päihteiden käytön nykytilanne ikäryhmittäin
- Kehittämistarpeet:
 - Päihteiden käytön, tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön sekä rahapelaamisen vähentäminen tavoitteena kaikissa ikäryhmissä
 - Ennaltaehkäisyn näkökulmasta tärkeä kohdentaa toimia lapsiin, nuoriin ja perheisiin
 - Lapset ja nuoret: kaikki päihteettömyyteen tukeminen, erityishuomiona nikotiinituotteet ja kannabis
 - Työikäiset: Alkoholin käyttö
 - Ikäihmiset: Alkoholin käyttö (ja lääkkeet)
 - Päihteisiin liittyviin asenteisiin vaikuttaminen (nuoret, aikuiset)
 - Saatavuuden rajoittaminen ja alaikäisille välittämiseen puuttuminen

FinSote-tutkimus, muutokset 2018-2020

%-luku vuoden 2020 tulos

- tilanne pysynyt ennallaan
- vähentynyt
- lisääntynyt

	65 v. +	
	miehet	naiset
Käyttää liikaa alkoholia.	42 % 	15 %
Tupakoi päivittäin.	7 % 	3 %

Nostoja ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmasta, toimenpiteet

Painopistealue 2: viestintä

- Päihdehaittoja koskevaa tietoa tarjotaan koko väestölle
 - EPT-viestintäsuunnitelma
 - Monikanavainen viestintä
 - Viestinnän kärjet
 - Nuoret: tupakka- ja nikotiinituotteet sekä kannabis
 - Työkäiset: alkoholin riskikäyttö, kohtuukäyttöön kannustaminen
 - **Ikäihmiset: alkoholin riskikäyttö, tietoisuus lääkkeiden ja alkoholin yhteisvaikutuksista**
 - Päihteiden välittäminen alaikäisille
 - **Asenteet päihteitä kohtaan**

Nostoja ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmasta, toimenpiteet

Painopistealue 3: vaikuttavat toimenpiteet ja osaamisen lisääminen

- Pakka-toimintamalli kunnissa (Pakka-toimintamallin työkalut, esim. kuntalaisfoorumi, ostokokeet)
- Puheeksiotto ja varhainen tuki sote-palveluissa
 - Ehkäisevän päihdetyön hoito- ja palveluketju, ammattilaisten kouluttaminen → käyttöönotto ikäneuvolassa marraskuu -22
 - Audit RAI-toimintakykyarvioissa
- Kunnissa toteutettavat teemapäivät/tapahtumat
 - Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi: Ilmiökahvila teemalla ikäihmisten alkoholinkäyttö
- Ammattilaisten kouluttaminen

Nostoja ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmasta, toimenpiteet

Painopistealue 4: osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen

- Mahdollisuus osallistua päihdetilannekyselyyn ja ilmaista mielipiteensä
- Kuntalaisfoorumit
- Vanhusneuvostot
 - Esim. viestinnän tai muun toiminnan suunnittelussa

Keskusteluun

1. Puuttuuko taustoituksesta tai suunnitelmaosiosta jotain oleellista, mitä haluaisitte lisättävän?
2. Tukevatko arjesta tulevat havainnot kappaleeseen 5 (Johtopäätökset) listattuja ilonaiheita, huolenaiheita ja kehittämistarpeita?
3. Muita huomioita tai kommentteja?